

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1905. Julius 16.

Vasárnap.

XXIV. évfolyam 57. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:

Égész évre 10 korona.

Félévre 5 korona.

Negyedévre 2 korona 50 fillér.

Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:

4 hasábos petítorért, vagy annak helyéért 10 fillér.

Hivatalos és árverési hirdetések külön díjtól szerint.

Nyílt ér sora 30 fillér.

A hirdetések s nyílt erek díja előre fizetendő.

Üdvös intézkedések

Magyarország közegészségügye még nem áll valami magas nívón. Sok, igen sok e téren a tenni való.

Külföldön a tüdővész okoz óriási pusztításokat hazánkban, melyeknek helyes közegészségügyi intézkedésekkel praeventív eljárásokkal nagyrészt gátat lehetne vetni.

Dr. Lukács György, a jelenlegi kultuszminiszter, már régi lelkes apostola a közegészségügynek, tett most egy igen fontos lépést e tekintetben azzal a rendelettel, melyet a mi népünket, de kivált a magyar fajt olyan rendkívüli mértékben veszélyeztető tüdővész hathatós leküzdése érdekében ép a napokban becsátott ki valamennyi vármegye királyi tanfelügyelősége útján Magyarország tanítószághoz. Lukács György, ki e kérdéssel már évek óta behatagon foglalkozik, mint a „József kir. herceg Szanatorium Egyesület” megteremtője, lelkes vezére, új állásában kiváló feladatává tette, hogy a társadalmat a veszélyes baj leküzdése körül való közreműködésre bírja, most a reá ruházott hatáskör erejével ezt a törekvést beviszi a népiskolába is. Tanítót és tanulót egyaránt harcosokká akar tenni ebben az olyan fontos küzdelemben.

A tanítók a lehetőség járuljanak hozzá, hogy a gyermekek e romboló betegség ellen megvédelmeztesse, a gyermekek pedig a védelmet viszont a családba vigyék be és ott is közreműködjenek, hogy a halálos és ragályos betegség csirái apasztassanak és kiirtassanak.

Hogy mily üdvösek és szükségesek is ezek az intézkedések, már abból a tényből is kitűnik, hogy a tuberkulózis a gyermekeket rendszeren leggyengébb korukban szokja megragadni.

Ha most a miniszter legfőbb célját el akarjuk érni, hogy ugyanis az iskola, a népiskola hozzájáruljon egy testben is erős magyar nemzet neveléséhez, akkor e bajnak már a kezdet stádiumában elejét kell venni. Mert tényleg majdnem lehetetlen lenne a kitűzött célt elérni, ha tovább is nyugodtan, összetett kézzel nézzük, hogy évenként Magyarországnak 70—75 ezer polgárát ragadja el a tüdővész és majdnem félmilliót szalijon meg.

Ha Németországban és Angliában sikerült e betegség eseteinek számát állani és társadalmi intézkedések által az addigi 50%-ára leszállítani, akkor talán nálunk is csak lehetséges lesz hasonló eredményt elérni, ha az állam minden rendelkezésére álló eszközt felhasznál és a társadalom is minden tőle kitelhetőt elkövet a cél sikerre juttatása érdekében.

Nemzeti szempontból annál kívánatosabbnak és sürgősnek tetszik ez, mert megdönthetetlen statisztikai adatok bizonyítják, hogy e betegség főleg a tisztán magyar vidékeken uralkodik és szedi a legnagyobb mértékben az áldozatokat.

A tanítóképzőkben is gondoskodás történik arról, hogy a leendő néptanítók az alkalmas ismereteket megszerezzék, hogy majd sikerrel vehessék fel a küzdelmet e baj ellenében. Ezért örömmel üdvözzük a miniszter intézkedéseit és egyben őszintén kívánjuk, hogy minden tényező, kikhez ez ügyben fordul s így vármegyénk minden szép, jó és nemesért lelkesülő tanítótöbbsége is lelkesedéssel vegye kezébe az ügyet s buzgón működjék közre, hogy az intézkedés üdvös következményei is minél teljesebb mértékben biztosíttassanak.

A politikai válság.

— Körrendelet a vármegyékhez. —

Budapest, július 14. Báró Fejérváry Géza miniszterelnök az összes törvényhatóságokhoz rendeletet adott ki, melyben utalva arra, hogy a jelenlegi kormány alkotmányos, törvényes és a kormányzat modern államban pillanatig sem szünetelhet, felszólítja a törvényhatóságokat, hogy minden törekvést, mely az államháztartást akadályozza és a törvényes rend felbontására törekszik, teljes erejéből utasítsa vissza.

TÁRCA.

Adakaleh.

— A Jókai Sadik szigete. —

Nagy mulasztást követnénk el, ha az Orsovától kissé lejjebb, a Duna közepén fekvő Adakaleh szigetre át nem eveznénk. E szigeten tudvalegleg törökök laknak, kiknek számát 500 teszik. A balpartról a szigetre török révészek viszik át az embert csónakon. Néhány perc alatt Adakaleh földjén vagyunk, mely török elnevezés annyit tesz, mint Szigetvár. És e név teljesen megfelel a valóságnak, mert Adakalehnek, mely körülbelül akkora, mint a Margitsziget, majdnem egész területét a Mária Terézia atyja, III. Károly által épített vár fedi. E Szigetvár mostani állapota annyira lekötötte figyelmünket, hogy multjának részletes története egészen háttérbe szorult. Elég a multból csak annyit tudunk, hogy a hadiszerezése változandósága szerint nem egyszer eszerült urat; hol a török, hol a monarchia kezében volt, tulajdonán pedig a padisáht ismerő urának. Régebben igen fontos stratégiai jelentőségét ma sem vesztette el egészen, minek bizonyítéka az, hogy 1878. május 23. óta közös hadseregbeli csapatunk által van megszállva, ez idő szerint pedig a 43. sorozat egy százada állomásozik ottan.

Istenem, minő kép tárul itt az ember elé! A ki tán olyan gondolatokkal szűli ki e szigetre, hogy

itt a keleti pompának és fénynek jeleit szemlélje, az úgy-ízi magát, mintha a hetedik mennyországból esnék alá, mert mindaz, amit itt lát, csak romlás és pusztulás; szegénység és nyomor. Az egykor erős várfalak repedésnek indultak; a hatalmas tölgyfa kapuk embervastagságnyi vaspántaikkal csak úgy roskadoznak cyelepsi sarkaikról; turbános kömlékekkel jelölt sírhelyek a képzeltető legelhagyatottabb állapotban, ronda, büzhödő síkatorok mentén a kaza naták füstös és tisztátalan odui- és barlangjaiban, vagy nyomorúságos viskókban lakik a szegény török nép, tán a legelhagyatottabb a föld kezekén. No, az ilyen kazamekbe nem is igyekszik betolakodni valaki! — A várművek központja táján egy kis téren megvannak még a bazárok, de készletök alig ér pár garast.

A régi fényből és jólétekből tehát nem maradt meg semmi sem. Egy maradt meg csupán: az ősi valláshoz és szokáshoz való törbetlen ragaszkodás és ezzel az önmegadó belenyugvás Allah akaratába. Ez a keleti fatalizmus megóvja ugyan e szigetlakókat a kétségbeeséstől, türethetvé teszi ugyan rájuk nézve a nélkülözéstől életet, de egyuttal el is öli bennök az élet igazi kívánságát: munkásságot és iparkodást, melylyel egyedül küzdhetnének még ki magoknak némi jólétet. Van közlük egy-két ember, akik megfordulnak a nagy világban spekulálnak, szereznek s ezek jómóduak is, de csak ritka kivételek. A többi ott guggol naphosszat a szimtitiv kávéházban, a nig tart azon pár ezer franknyi segélyből, melyet nekik évenként a szultán nagylelkűsége juttat.

A nők ma is lefátyolozott arcuk suhannak tova, mint árnyak a férfi szem elől — vigasztalan hajlékukba. Csak itt-ott kandikál ki egy-egy üregből egy-egy üde török gyermek arc, hasonlítva a siron fakadt virághoz.

A Duna mindkét partján, köröskörül nagyot változott a világ, átalakult minden: a török — legkisebb átalakulás nélkül — megmaradt Adakaleh is, töröknek, mohamedánnak és fatalistának. Kellőközében a Dunának, mely annyi kinszet és vagyont hord a hátán s mely annyi jólétnek a kiapadhatatlan forrása: megmaradt szegénynek; épen a sodrában egy nagy nemzetközi folyónak, mely egymással érintkezésbe hozza a népeket: kétszeresen elszigetelte magát; közepén a hatalmas folyamnak, mely vonz és sodor a mozgásra, pezsgő életelebenségre: megmaradt mozdulatlan. Mint maga e szigetvár dacol a folyó árjaival, úgy dacol annak lakossága is a kor s a megváltozott életviszonyok áramlataival, — míg a hullámok össze nem esapnak fölötté.

Orsován és Adakaleh szigeten két igen nevezetes és tanulságos fejlődési, azaz átalakulási momentumot lehet megkülönböztetni. Ott a török mecset (róm. kath.) templommá lett; és Orsova ma is fejlődésnek indult városka; a szigeten ellenben a keresztény (egykor ferenczerendi zárda) templomból mecset lett: és Adakaleh pusztulásnak indult.

Van azonban Adakaleh lakosságain egy olyan előnyük és kiváltságuk, a minőt nem élvez a mai civilizált világban egy nép sem, tudniillik nem fizetnek adót senkinek és nem állítanak katonát, adó és

Rövidletében kijelenti a miniszterelnök, hogy a kormány a törvényhatóságoknak minden olyan határozatát, mely az önként befizetett adók, önként jelentkező újoncok visszautasítását célozza, okvetlenül megfogja semmisíteni.

Románok a magyar vezényszó ellen.

Budapest, július 13. A hazai román lapok mai közleményei bejelentik, hogy a románok határozottan ellenzik a magyar vezényszó behozatalát, mely ellen úgy sajtójukban, mint a már legközelebb összehívandó népgyűléseiken nagy agitációt fognak kifejteni.

A román sajtónak ez az állásfoglalása nagy feltűnést kelt a politikai világban.

A szezon halottjai.

Itt is, ott is halottakat vetnek fel a folyók. A fürdés áldozatairól beszélnek a lapok. Azokról, kik a szabadban fürödtek.

Átlapozva a külföld lapjait, alig akadunk folyóvizbe fult halottakról írott hírekre, pedig a hol művelt a nép, ott sok szappan fogy el, ott fürödnek is az emberek. Elemi logika után iheh, következett.

A külföldön nem fürödnek a szába folyóban. Községek, városok ingyen fürdőket létesítenek. Mert szükségét látják. Mert az ingyenfürdő: életmentés, életbiztosítás ott.

Nálunk az élet ocsó. Pedig kevesen vagyunk, és Széchenyi híres mondását, minden második ember citálja.

Egy-egy vízbefult temetésére elmegyünk, a gyerekekre reá parancsolunk, hogy benmerészkedjenek a vízbe és 500 forintos fürdőre nem telik, a községi kasszából.

Telnék, ha akarat volna hozzá. A községi képviselőtestületek vegyék be a költségvetésbe, megye és miniszter úgy is fájjalja az amerikai népvándorlást, megmenthetné azokat, kik itthon maradoak. Öt-hatszázra megy évenként, a kik vízbe fullnak. Tavaly 900-on felül. Egy évtized alatt, ez elég szép szám. És egy évtized alatt nagy erő megosztás a nemzeti vagyon szerzésben. Népiskolai fejbeni matematika is, horribilis számot hámoz ki ebből, ha csak egy kicsit gondolkodunk. Minden család, nemcsak magának él, él a hazának is. Minden ember nemcsak magának él, hanem a családjának is. Egy ember elvesztése, egy erő megszűnése. Az erők megszűnése, vagyon pazarlás, az állami talapzat megingása.

De ne filozofáljunk. Meleg a légkör, fürdőni kíván a test, vízbe parancsol az egészségtan. Nem oda, a hol biztos a halál. Mert életszükségleteinket ilyen drágán nem fizethetjük meg. Hangosan hirdessük faluban, városban, hogy fürdőket akarunk. Ingyenest. Olyan legyen az, mint a templom, a hol a koldus is megjelen. Tiszta lélek, tiszta testben lehet. Ha a léleknek van temploma, legyen a testnek is. Ingyenes. Abban megfürdödhessék a szegény is. Ne legyen privilégiuma, a gazdagnak, a tisztaság. Ére ne is gondoljunk: mert mihelyt privilégiumnak nézik a tisztaságot, nem él vele sok ember. A megengedett jogot inkább megújja az ember, mint a megnevezett engedettet és utoljára is csak a piszkos emberek száma szaporodni.

Ezt mondja a logika, amely furesa ugyan, de alapjában véve igaz. És igaz az is, hogy az ingyen fürdő életmentő. Igaz az is, hogy szegénynök, gazdagnak egyaránt, meg kell fürödni. Védett helyen, hol a közszemérem ellen nem lehet kifogás, védett helyen, hol nem ful bele a szülő, a gyermek, a rokon.

Háromszék vármegye közigazgatási bizottsági üléséből.

Sepsiszentgyörgy, július 11.

A bizottság ülését gróf Haller János főispán megnyitván, hálás köszönetét fejezi ki a bizottságnak azon megnyilatkozásáért, a melylei az öt ért méltatlan megtámadtatással szemben múlt havi ülésében hozott határozata folytán öt megkereste.

A szakelőadók jelentéseit a következőkben ismertetjük:

Közigazgatás.

Szent-Iványi Miklós, kir. tanácsos, alispán jelentése szerint a központba iktatóra érkezett 1180 beadvány, elintéztetett 1104 ügydarab, hátralék 76 darab.

Utlevél kiadatott 209 db, ebből Amerikába s. ló 3 db, a világ minden részébe 1 db.

A sepsiszentgyörgyi m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség kimutatása szerint a vármegyei alapok maradványa június hó végén: Kézpénz 73153 K. 44 f. Postatakarékpenztárba 20677 K. 27 f. Adóslévélben 12564 K. 12 f. Pénzügyi betét 1475.195 K. 90 f. Hiány mutatkozott 1203 K. 32 f. a 2%-os pótdadólaponál, a mely azonban a 4¹/₂%-os pótdadónál kitüntetett 3226 K. 84 f. kézpénzből a jezett 2%-os pótdadóalapot illető járandóságból teljes fedezetet talál.

Szabadságot élveztek Sipos Dezső díjtalan közíg. gyakornok május 29-től június 11-ig, 13 napot; Darvas Aladár közíg. gyakornok június 5-től 14-ig 9 napi meghosszabbítást. Kónya Miklós főszolgabíró június 11-től 20-ig 10 napot. Bartók Károly t. b. főszolgabíró június 16-tól 8 napot.

A törvényhatósági képviselőbizottság június hó 23-án rendkívüli közgyűlést tartott, a melynek megtartását halasztást nem tűrő több közérdekű ügy elintézése tette szükségessé.

Gyámügyek.

Séra Tamás árvaszéki elnök bejelentette, hogy a vármegyei árvaszéki ügyforgalma

Május hórl elintéztetett áthozatott 213, június hóban iktatóra érkezett 707, összesen 920 ügydarab. Ebből elintéztetett 723, június végén elintéztetlen maradt 197 ügydb.

Gyámpénztár. Kézpénz. Áthozatott május hórl 26882 K. 61 f. június hóban bevételvezetett 8239 K. 37 f. Összesen 35121 K. 98 f. Ebből kiadatott 13004 K. 78 f. Maradt június végén 22117 K. 20 f. Pénzügyi betét változatlanul van 158704 K. 11 fill.

A gyámhatóság nevében és megbízásából Torján S. Kézdíszentlélek 3 és Kézdipolyánban 4 esetben hozatott helyesen szerkesztett véghatározat. A torjából egy ügyre vonatkozó iratokat Soósmező előjáróságának illetékes elintézésre át kell tenni. A többi megvizsgált községekben az árvaszéki tárgyú véghatározata érintetlenül áll, többnyire azon felhozott okból, mert az iránti határozat hozatalát senki sem kérte. Utasításul adatott, hogy ezen fontos hatáskörben rendszerint csak az árvák elhelyezése és tartása kérdésében határozzanak az előjáróságok.

A nyilvántartás teljesen át van alakítva és helyesen vezetve Kézdíszentlélek, Gelence, Zibola, Páva, Körös, Papozs és Zágón községekben. A bevezetés az előadott néhány esetben jól történt Dálnok, Futásfalva, Torja, Peselnek, Kézdipolyán, Esztelnek, Sepsimagyarós, Biktalva, Magyarbodza, Imecsfalva, Petőfalva és Haraly községekben, a kiegészítések a közgyámok utasítva lettek. Hiányosan vezetettek a Barátos, Ozofalva és Páke községbeli nyilvántartások, ami nem a közgyámok mulasztásából, hanem leginkább azért történt, hogy a községek és járások részére a belügyminiszter ur által kiadott gyámügyi ügyviteli szabályzat több rendelkezésének helyes értelmezése felől csak most nyertek tájékozást; minek folytán remélni lehet, hogy a közgyámok jóakaratu ügybuzgalmának jelen év végéig sikerre fog lenni.

katonamentesség, nagy szó a mi viszonyaink között! „Boldog és irigylendő szigetlakók!” fogja mondani tán egyik-másik elkeseredett hazafi, akit nem éppen gloriaközlő módon megex-quáltak az adóért, vagy akit hajlamai ellenére oda állítanak a mérték alá! De ne, ne irigyljük ezt Adakaleh lakosaitól, mert mit ér a kiváltság, mit ér maga az élet is — oly helyzetben, mint az övék! Nekünk, hála isten, van miért és minek viselnünk bár nagy és nehéz terheinket, államunkért, hazánkért viseljük azokat és hadd viseljük akár még ezer esztendőig ha kell, hogysem Adakaleh sorsára jussunk.

Ime egy darab Törökországból, nem a hatalom és fény, hanem a „beteg ember” Törökországból való töredék ez. Azok az érzelmek és szenvedélyek, melyek hajdan végső harcra tüzeltek őseinket a török ellen rég kialudtak és meghidegültek bennünk. Ma már megilletődve állunk meg a kép előtt, melyet Adakaleh szemünk elé tár: megviselt fölromok között egy tespedő, sorvadó nép! Az országzat fuvallta rá sorvasztó lehet a képre, mely megdöbben és melancholussá tesz.

El innen a szigetről más légkörbe! De vigyük el aztán Adakaleh és környékének benyomásával a tanulmányokat is.

A római birodalom, melynek Orsova táján s az egész Aldunán számtalan rom maradványa van ép úgy világhatalom volt, mint egykor a török, melynek sorsát Adakaleh szigetén látjuk; mindkettő kiválóan és tulnyomóan katonai hatalom volt; mindkettő három világrészre terjeszté ki határait. De mit a hágyverek hódítottak, széthullott fegyver által veszett el.

— Sem világrészekre terjedő nagy határok, sem a katona egymagában nem biztosítják tehát az

államok fennmaradását. Az állam igazi erőforrása — és erre int különösen Adakaleh, — polgárainak műveltsége, szellemi és munkaerejében van. A mit az ösök fegyverrel szereznek, azt csak alkotó ujjá teremtő munkával szilárdíthatjuk meg. Azért ne feledjük a költőnek írt szövegét: „Hass, alkoss, gyarapíts...” Sz. Gy.

Bródy Sándor írói tervei. Mikor a Fehér Könyvet megindította.

Izgat és tüzel, hogy magam legyek, hogy megjelenjen a külön kis házam, ahol egészen az erkölcsi életemnek vagy gyengéimnek, bűneimnek vagy erőnyeimek élhessék. Ezért építom a Fehér Könyvet, amelyben minden erőmrel, egész ambíciómval belefekszen, olyan módon, ahogy még soha sem miibe azzal az elszántsággal, amelyet nem zavar meg a balszerencse veszedelme sem.

Valamit kell mondanom arról, milyen terveim vannak és mivel akarom megtölteni a Fehér Könyv renes havi kötetét. Legelsőbbben olyasmivel, amivel más magyar nyomtatványok nem foglalkoznak, vagy foglalkozni érdemesnek nem tartják. Így például okáért a napi újságok természetű a gyorsvonalúhoz hasonlatos — nem engedi meg, hogy látszólagos dolgoknál megálljanak, sőt azokhoz visszatérjenek. Az én alkalmazhatóságom ellenben olyan, mint a parasztszékér, nincsen szigorú menetrendje, nem jár síneken, nem vágat, de terhe nincs, csak egy szál ember: magam a kevés élményekkel, tapasztalásokkal és benne egy darab kenyérrel, amelynek — ha kell — hozzá a szalonna, bele a kalács... Ott fogok ki, hol azarak, ha nekem úgy tetszik, megállok egy utszéli vadkörtefa mellett és azt nézem napestig. De

valahogy e kép után rosszat ne gondoljanak rólam, például azt, hogy én, hogy én leszek a mai Bolond Istók, nem a debreceni, hanem pesti. Inkább csak azt akarom megértetni, hogy e könyvben sok lesz az olyan írás, amelyet máshol a tekintély és a szokás miatt közreadni nem is akarnak, nem is mernek.

A fő az mégis, amiért a Fehér Könyvet megcsináltam, két olyan nagy munka, amelynek — mindenféle oknál fogva — se újság se kiadó nem örülne. Kérdés, hogy szereti-e majd a közönség. Mindegy, írom, egyelőre a magam passziójára. „Egy rossz asszony természetrajza” című regényemet, amely tizenkét részből fog állani. E regény voltaképpen két regény. Az egyik a másikba kapcsolódik, világítja és magyarázza a másikat és ölelkezésük közben magukba szorítják Magyarországot u korunkának történetét, az ugynevezett Tiszakörzszakot, egészen a polgári esküvőig. Szeretném, ha a munka művészileg úgy sikerülne, hogy senki se venné zokon, hogy élő alakok után vagyok kénytelen dolgozni.

A másik nagy fa, amibe belevágtam, tudományos természetű: A szerelem, élet és körtana az, a történelmi példák nagy sokaságával, magában foglalja a nagyszerű kérdés lehetőleg teljes irodalmát, régi meséit és új felfedezéseit. De keresni fogom az alkalmat, hogy tanácskozhassak a tárgynál azokkal, akik ebben szakértők. Ez értekezések hű leírása szerves része lesz a munkának, amelynek természetét bővebben magyarázni unalmas és itt talán illetlen is. Még csak annyit, hogy szintén a Fehér Könyv tizenkét kötetét teljes.

Ime, tehát könyveimben a legelső hely és a legtöbb tér az igazi, talán az egyedüli mesterségem a szegény írás.

Adóügyek, pénzügy.

Tóth Endre pénzügyigazgatóhelyettes jelentése szerint a megelőző hóról átjött hátralék 384, 1905. június hóban befolyt 2027, összesen 2411 drb. Ebből elintéztetett 2011. Hátralék 1905. június végével 400 darab.

Az összes ágazatokban befolyt 236077 K. 87 f., 45.317 K. 44 fillérrel kevesebb a megelőző évi hasonlavinál.

Egyenes adóban befolyt 12.792 kor. 23 f., 55.535 K. 74 fillérrel kevesebb a megelőző évi hasonlavinál hátralékban maradt 629.352 K. 77 f.

Fogházügy, közbiztonság.

Stockner Antal, kir. ügyész bejelentette, hogy a közdivásárhelyi kir. törvényszék fogházában, valamint a vármegye területén levő kovásznai, sepsiszentgyörgyi és nagyajtai kir. járásbírói fogházakban 1905. évi június hó utolsó napján le volt tartóztatva 54 elítélt, 11 vizsgálati, összesen 65, ezekből 54 férfi, 11 nő.

Időközben még 90 egyén volt tartóztatva.

A tartóztatottak egészségi állapota általában jó volt.

Rabélelmezésre kiadott 388 K. 12.25 fillér.

Az élelmezés ellen pábasz nem emeltetett.

Súlyosabb bünet 1 fordult elő.

Törvényszéki boncolás 3 esetben volt.

Népoktatás.

Csánki Gyula, kir. tanfelügyelő június havi jelentését közelebből fogjuk közölni.

Közmunka, közlekedés.

Gyárfás Győző kir. főmérnök havi jelentéséből felemlítjük, hogy június hónap közlekedési tekintetben eléggé kedvező volt, számbajövő forgalmi akadály nem fordult elő.

Azon forgalmi nehézség, mely Sepsiszentgyörgy és Közdivásárhely törvényhatósági átkeleti közut szaka z-in fennáll: a közigazgatási bizottság előző ülésén történt tárgyalások alapján oly határozatot tett szükségessé, a mely az utca szélesítések, illetve rendezések és új vonal nyitását előtanulmány tárgyává téti s a tárgyalások megindítására a vármegye alispánját utasította. E tárgyban az érdekelt meggyőzésára Sepsiszentgyörgy város polgármestere megkeresett a tárgyalás napjának kitűzésével.

E kérdés megoldása alig szenvedett már hosszabb halasztást, miután a megnövekedett közúti forgalom egyetlen útvonalon késedelem sőt veszély nélkül nem bonyolítható le. A kivétel a terület megszerzése, illetve kisajátítása után a költségek fedezetének biztosításától válik függővé.

A kir. államépítészeti hivatal személyzetét a rendes ügykezelési munkákon kívül, a különféle építkezések ellenőrzése és a tervezések foglalják el.

Folytatólag munkában volt a sepsiszentgyörgyi dohánygyárnál a gépház építése, a második lakóház belső berendezési munkái; a sepsiszentgyörgyi állami iskolánál asztalos munkák, külső levakolások, kerítések építése; Kovásznán, Vajnafalván, Páva községekben az állami iskolák építése.

A vermegyei székhat átalakító munkái vállalat útján nyertek biztosítást, a sepsiszentgyörgyi ipari hitelszövetkezet ajánlkozása alapján.

Vállalat útján van biztosítva Előpatak fürdőn a szegények menedékházának kijavítása.

Mint öröndetes, a közlekedés ügyének fejlődését tanúsító jelenség említendő fel, hogy a sepsiszentgyörgyi telefonvezeték építése jelentékeny előhaladást tett.

NAPI HIREK.

— **A honvédség köréből.** A közdivásárhelyi honvéd zászlóaljhoz az eltávozt Zicharia százados helyébe Reitter János százados, aki pár év előtt még állomásozott nálunk, helyezettett át.

— **Halálozás.** Kászonjakabfalvi Ambrus József földbírtokos felesége: szül. Kállay Papi, f. hó 8-án, 80 éves korában, 21 évi súlyos szenvedés után, Csíkszeredán a megyei kórházba meghalt. Földi részét július 9-én helyezték örök nyugalomra a csíkszeredai r. katl. temető kertben. Béke poraival.

— **Megyéni tanfelügyelője a tüdővészese-kért.** Arról értesülünk, hogy megyénk érdemes kir. tanfelügyelője, Csánki Gyula megleghangú szép felhívást intézett a megyebeli tanítói karhoz, mely-

nek figyelembe ajánlja, hogy a József kir. Herceg Szanatorium Egyesületnek azt a szép elhatározását hogy ingyenes ágy, alapítványt létesít a most és az ezután felállítandó szanatoriumban a beteg tanítók és azok családja tagjai számára, a tanítóknak hálálja és a viszontváló segítés élénk érzésével kell fogadai. A mi megyebeli tanítóinknak mindent el kell követniök, hogy a szegénysorsu tüdőbetegek jó voltáért, visszaszerzendő egészségéért megalakuló országos liga minél nagyobb, minél hatalmasabb legyen. Ezt pedig a tanítók erőteljesen szolgálhatják, ha minél többen gyűjtik egybe a maguk működése helyén a tagokat. A magunk részéről is a legmelegebben hívjuk fel tanító karunk figyelmét a tanfelügyelő lelkes szövegére. Arról van szó, hogy évi két, vagy négy koronás áldozatra egy ilyen szép előlé a jó szívek kapacitálhatók-e? Nincs kétségünk abban, hogy ha tanítóink szívét a szép ügy meggyezte, ők igen sokat tehetnek. Készséggel nyitjuk meg lapunk hasábjait, hogy e téren az érdemet elismerjük.

— **Az árvák halála.** A Háromszéki megyei fiu-árva- és szeretet az növendékei Sára Tamás Árvaszéki elnök és a nevelőtestület vezetése mellett az intézet létesítője: néhai Potsa József siralmánál — halálának, illetve temetésének évfordulóján, július 11-én a következő ünnepélylyel rótták le a hála és kegyelet adóját. A növendékek összehangzatos éneke után az igazgató imát mondott. Az árvák nevében Cserei Lajos, a budapesti kertészképző intézet végzett növendéke szép beszédben mutatót rá, hogy mit köszönhet az intézetnek, melynek 7 éves korától növendéke volt s lelke ittele árvatestéit, hogy egész életükbe hálások legyenek a néhai alapító emlékének. Beszéde végeztével megkoszorúzta a siralmot, mely koszorúnak virágait az árvák gyűjtötték az erdő, mező virágaiból és Cserei fonta meg. Még egy gyászdal éneklése után Sára Tamás elnök hatóságos beszédében emlékezett meg a néhai érdemeiről s felhívta a nevelőtestület és árvák figyelmét a legmagasabb emberi erőnyomok, a hálának ápolására. Ez alkalommal — valamint a múlt évben, ugy most is — koszorút helyeztek az árvák néhai Tuzson János honvéd alezredes siralmára, hol az igazgató méltatta a néhai hazafias érdemeit s az árvaház iránt tanúsított meleg érdeklődését, áldozatkészségét.

— **Két tűz Dálnokban.** Odajutottunk, hogy szegélyjük leírni is Valaki piróminában szenved, másképpen nem magyarázható ki a gyakori tüzeset. Ha arra ébredünk, hogy a biztosító társulatok egyszerre mind felmondanak Dálnoknak, még akkor sem lehet jogunk a panasza. Egy pár év alatt annyi tűzkárt fizettek ki, hogy elég volna egy megyének rendes körülmények között. F. hó 8-án este a szövetkezet boltjával tettek igen merész és furfangos kísérletet. Még tíz óra sem volt és már egy pár nyugalomra nem tért ember fellármázta a nyugalomra tértek. A lármára felkeltek kereszték a világozottságot, de már nem találták, mert még csak osekély területen elterjedt tüzet a közelből odagyűltek elnyomták. Falusi ésszel ki sem tudjuk találni, hogy lehetett ott gyújtani, hol a fedélzetet meggyújtották. Éppen a kijárat felett gyúlt meg a fedélzet párlelől zsindele. Hogy jutott oda a tűz, és mi-féle anyag lehetett, ki nem találhatjuk. Reggel a padláson, ahol a zsindele elégett pakoló gyalut forgács maradvány volt behulva. Pár hónappal ezelőtt ezen telken fényes nappal egy istálló égett el. Utóbbi esetre a csendőrség nyomoz. Bár siker koronázná fáradságát. A másik Gaál Maris telken 11 én reggel 1/2 órakor egy istálló gyuladt ki és hamvadt el. Az istálló felett Forró Károlynak 10—12 szekér jó kerti szénája volt, ami teljesen megsemmisült. Ezt a tüzet sem tudja az ember, hogy mi-ből kerülhetett, mert a csolódság már 2 órakor kivonult a mezőre. Az épület és takarmány biztosítva volt.

— **Tűzoltók nyári mulatsága.** Július 23-án — mint már írtuk — a helybeli önkéntes tűzoltóegyesület a Nagy Ferenc féle ligetben többféle szórakoztató mozzanattal egybekötött nyári mulatságot rendez. Azt hisszük, felesleges a tűzoltók mulatságát a közönség figyelmébe ajánlani, mert ők nem magukért, hanem mi értünk ki tisznek. Így mindazok, akik föltudják fogni, hogy a tűzoltóság mily fontos tényező egy városban, szívesen meghozzák ugy az erkölcsi, mint az anyagi áldozatokat.

— **Kilencvenegy éves honvédalezredes.**

Nagy tisztességben tartják Kolozsvárt Horváth Ignác Mátyás huszáralezredes, a Bem tábornok egykori lovaságának merész támadásairól híres egykori parancsnokát. Az öreg ur július 31-én Petőfi eltűnése és a segesvári esete napján tölti be 91-ik évét. Kolozsvárt nagy lelkesedéssel vannak eltelve az aggkatona iránt, aki bár szeme világát veszítette, de emlékező tehetsége ma is friss és élénken beszél a régi időről. Csaknem mindennap meglátogatja az öreg urat Esterházy Miguel gróf huszárszázados egykori bajtársa. Nagy Gábor szállodatulajdonos finom borokat küld neki, hogy az öreg harcos erejét fentartsa. A napokban épült fel Horváth Ignác súlyos tüdőgyaladásból, mely pünkösdkor döntötte ágyba. Állapota, bár még mindig gyöngy, reméli, hogy nemsokára teljesen jóra fordul és a száz évvel is szembeszáll, az egészséges, erős ködösű székely alezredes. A napokban falujabellő, Pál István erdélyi k. egyházi referens és apátkanonok látogatta meg az öreg katonát, Hirschler A. kolozsvári plébános pedig bejelentette, hogy e hó 17-én Mailáth Gusztáv Károly püspök is meg fogja látogatni. Az öreg ur ma is figyelemmel kíséri a politikai eseményeket s együtt tart a függetlenségi párttal. Jelszava 48-ból engedni nem szabad. Az öreg urat 49 után megfosztotta az osztrák nagy vagyonától. Mind a mellett öreg koráig jó módban élt. Ma azonban szerény honvéd nyugdíjából szűkösen éli öreg napjait. Horváth Ignác 91 éve betöltését, július 31-én, nagy ünnepel készülnek Kolozsvárt megülni.

— **Új vasút.** Gelence-fürésztelepről Zabola fűrésztelep vasútállomáshoz vezető keskenyvágányu gőzüzemű erdei iparvasút műtanrendőri bejárását a kiküldött bizottság július 12-én és 13. napjain tartotta meg, Horánszky Gyula m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelő vezetése alatt.

— **Halálozás.** Alattirtak úgy a maguk, mint a közeli és távoli rokonok nevében mély fájdalommal tudatják, hogy a szerető gyermek, testvér, rokon és hű barát Vitályos Béla a „Háromszéki Híradó” volt felelős szerkesztője folyó hó 11-én reggel 6 órakor életének 43-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. A közügyeknek lelkes harcosa, a társadalom félszükségeinek könyörtelen ostromozója, székely fajának tehetségével, tollával buzgó védelmezője megszűnt élni. Hült tetemei folyó hó 12-én d. u. 4 órakor fogtak az ev. ref. egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyezetteti. Béke lengjen poraira felett! Sepsiszentgyörgy, 1905. július hó 11-én. Özv. Vitályos Béláné szül. Kovács Emília, bánatos anyja. Vitályos Gyula, testvére és gyermekei.

— **Halálozás.** Deák Lajosné született Győrbíró Amália életének 76 ik, férjhezmenetelének 59 ik évében, folyó hó 15 én Kszkatolnán elhunyt.

— **A székely vasutak építése.** Magyarországon rövid idő múlva nagy vasutépítési tevékenység indul meg, mert Vörös László kereskedelmi miniszter azokat a vasuti engedélyezési ügyeket, melyeket elődje elintézetlenül hagyott, nagyrésztben elintézte ugyszintén a függőben maradt állami vasut építések folytatását is elrendelte. A székely vasutaknak Mádfalváról kiinduló 47-5 kilométer hosszú vonalrészének építésével még február hónap tizedikén megtartott ajánlati tárgyalás alapján Pallós építési vállalkozó lett megbízva. Az építési költség 38 millió korona. Ez a vasutépítési tevékenység kétségkívül jó hatással lesz szomoró ipari viszonyainkra és nagyban fogja javítani a munkások kereseti viszonyait.

— **A minoriták nagygyűlése.** Két év előtt volt a minorita rendnek magyarországi nagygyűlése, a melyben a rendfőnök és főbb rendi tisztviselők választását ejtették volt meg. Két év után szerdán és csütörtökön ismét gyűlésre jöttek össze Aradon a rendtartomány kormányának tagjai, hogy a felmerült fontosabb ügyekben tanácskozzanak s szükséges választásokat megejtsék. A gyűlés első napját teljesen a rendházak állapotáról való részletes beszámoló képezte, melyeket az elnökkel rendfőnök terjesztett elő. A második napon a választásokat ejtették meg az őri tisztességre Musits Anzelm pascovai, Lakatos Ottó nagybányai, Dassievicz Euszták miskolci és Mártonyi Lukács közdivásárhelyi rendtagokat választották meg. Ideiglenes kormánytanácsosok lettek Novák Adorján Aradi, Schöffner Leó szilágysomlyói, Monay Ferenc marosvásárhelyi, és Koch Sándor közdivásárhelyi rendtagok. A házfőnöki hivatalra a következők választattak meg: Supka Béla Aradra, Csorna Jácint Szegedre, Csütörtök

Arnold dr. Panesovára, Pataky Miksa Lugosra, Tizedes Tóbiás Egerbe, Dobieczy Alajos Nagybányára, Konkoly Barna Nyírbátorba, Mahalesik Bonaventura Szilágy-Somlyóra, Bajay Armand Miskolcra, Zsuffa Kausztin Lőcsére, Belesék Kornél Szepes-Csütörtök-helyre, Schmiedmayer Antal Imregre, Szőke Dániel Kolozsvárra, Somogyi Gusztáv Kézdivásárhelyre, Deli Odón Nagy-Enyedre, Pazsitny Bonaventura dr. Maros-Vásárhelyre.

— **Ipari akció a Székelyföldön.** A kereskedelemügyi minisztériumban nagyobb munka van folyamatban a Székelyföldön megindítandó nagyobb ipari akció tárgyában. Vörös László kereskedelmi miniszter ugyanis azonnal hivatalba lépése után elrendelte, hogy a nemzeti szempontból annyira fontos Székelyföld gazdasági megerősítése érdekében komoly akciót kell indítani, melyhez rendszeres tervet akar megállapítani. A miniszter ezen rendelkezése szerint most Székelyföld gazdasági viszonyait ismertető munka készül, melynek alapján a miniszter tanácskozní óhajtja a székelyföldi képviselőkkel, főispánokkal és a Székely Kereskedelmi és Iparkamara közreműködésével, hogy az ügyet teljesen előkészítse. A gyűlés összehívását még a nyárra tervezi a miniszter.

— **Idői gabona forgalmunk.** Tekintettel arra, hogy a vetések állása jó termést ígér, kedvező kereskedelmi viszonyok mellett, ha a jó termés írárt táplált remények teljesülnek, a gabona forgalomra s különösen jelentékeny külföldi kivitelre van kilátás, a m. kir. áll. vasutak kolozsvári üzletvezetősége a legmesszebb menő intézkedéseket kívánja fogantatni, hogy a rendelkezésre álló teherkocsikkal a várható nagy forgalmat minél simábban s lehetőleg nagyobb késedelmek beállta nélkül lehessen lebonyolítani. Ezen közgazdasági szempontból szerfelett fontos cél elérhetése céljából törekvésük oda, irányítja, hogy a gabona szállítás alatt az ezen célra szükséges kocsik mentől nagyobb számban álljanak rendelkezésükre. Ezen célját azonban csak a szállító közönség támogatásával érheti el. Épp ezért a nevezett üzletvezetőség megkeresése folytán felkérjük az

említett országos érdekre való tekintetből a szállító közönséget, hogy egyéb tömeg árukat lehetőleg még a gabona szállítás beállta előtt eszközöljék, mivel a gabona szállítási időny alatt első sorban a gabona szállítás igényeire lesznek tekintettel ennek következtében egyéb tömegáruk részére kocsikat valószínűleg aug. hó elejétől október hó végéig előreláthatólag csak korlátozott mennyiségbe fognak rendelkezésre bocsájtani.

— **Az előpataki gyógyvendégek névsora.** Gróf Bethlen Karolina, birtokos Kolozsvár. Szegi Lajosné, birtokos, Szentes. Leonhardt Katharina, magánzó Azuga. Kásás Sándor, kereskedő Sepsiszentgyörgy. Lányi Bonóné, kereskedő neje Kolozsvár. Harmath Gizella, magánzó Kolozsvár. Mandl Zsigmondné és anyja, kereskedelmi utazó neje Brassó. Galter Henrik, tanító Keresztélyfalva. Dick Mártha, földesné Keresztélyfalva. Schmetzer Vilmosné, kereskedő neje Marosujvár. Catilina Puskáriu ügyvéd neje Brassó. Mario Kastius, magánzó Bukarest. Ujfalvy Károly, takarékpénztári igazgató Nagyilonda. Stenner Rozina, kereskedő neje Földvár. Katz Áronné, vendéglős neje Biharudvari. Goldstein Farkasné, kereskedő neje Biharudvari. Krauss János, földész Ugra. Ungár Bernát, metsző Szakási. Rochlitz Arthur, kereskedelmi és iparbank tisztviselője Debrecen. Friedman Ignác, ügyvédjelölt Nagytapolcsány. Simon Endre kir. Aljárásbíró, Temez-Rékás. Josefín Brekner, kereskedő neje Medgyes. F. Jonesku Corbu tisztviselő Bratoni. Özv. Szabó Albertné, egyetemi tanár (?) özvegye Kézdivásárhely. Simon Ernő, ügyvédjelölt, Brassó. Plohn Gyula, tekerékpénztári hivatalnok Gattája. Kászonyi Lajosné fodrász neje Brassó. Szemere Taszilo, utazó Budapest. Katharina Smidt, vendéglős neje Sárkány. Weissberger Jenő, üzletvezető Nagyvárád. Karácsonyi Aladár, hírlapíró Kolozsvár. Özv. Karácsonyi Józsefné, m. kir. posta- és táviratkezelő Kolozsvár. Kurtz Johanna, magánzó, Köhalom. Berde Istvánné, kir. táblabíró neje Szolnok. Safáry Kálmánné, kir. törvényszéki bíró neje Szolnok. Parragh Béla, kir. erdőmester Déva. Neumann Lajos áll. rendőrségi detektív Budapest. Klein Hen-

rik, községi jegyző Szász-Sáros. Rigó Szerena tanítónő Nagyvárád. Irma S. Theodor, kereskedő Brassó. Fülöpp Jenőné, birtokos Budszenitvály. Rosenberg Mór. Mágoesi Sándor, nyug. állami tisztviselő Debrecen. Dr. Jarmay József, főgimn. tanár Miskolc. Zöldi Ernőné, tisztviselő neje Tatatóváros. Zöldy István m. kir. postatiszt Tatatóváros. Helwig Luise, birtokos leánya Szentpéter. Rozalie Nussbacher, kereskedő özvegye Brassó. Anna Tentler, magánzó Bukarest. Fuchs Lajosné, igazgató neje Budapest. Debreceni Jenőné, igazgató neje Debrecen. Martos Károlyné, hivatalnok neje Budapest. Szűts Sándor ev. ref. lelkész Déva. Terbses Bertalan nyug. kir. erdőmester Déva. Thoroczky Vencel föld birtokos Guraszáda. János Lajos, pénzügyigazgató Diesdósmártón. Nagy Iván Lázár, takarékpénztári pénztárnok Kézdivásárhely. Magyarósi Ferenő földbirtokos Kézdivásárhely. Szent-Iványi Zsiga, vármegyei kiadó Sepsiszentgyörgy. Csász János főgimn. tanár Sepsiszentgyörgy. Győne Andrásné, magánzó Maksa. Wieder Frigyesné, magánzó Brassó. Gidófalvy István nyug. miniszteri tanácsos, Kolozsvár. Ferenc József unitárius püspök Kolozsvár. Benedek István, nyug. honvéd ezredes Fogaras. Reichter Alfréd, fölbirtokos Székelyudvarhely. Fialka Róbert, m. államvasuti ellenőr Erzsébetfalva. Dr. Pap Gyula, ügyvéd Fülel. Schönfeld Jakabné, kereskedő neje Szolnok. Vig Józsefné, kereskedő neje, Szolnok. Nagy Józsa Kálmán, m. kir. posta és táviratatiszt Nagyszeben. Kovács György, nyug. ellenőr Csikszerecs. Kovács Antal, megyei árvaszerző ülnök Csikszerecs. Özv. Grabovics Leóné, főgimn. tanár neje Budapest. Dr. Déri Henrikné, járási orvos neje Szarvas. Hówy Dávid, vállalkozó Torda. Sütter István, nyug. lelkész Székelyudvarhely. Leon Rosenthal, hivatalnok Bukarest. Caroline Michalovici, magánzó Bukarest. Schwartz Adolf, kereskedő Marosludas. Markovits Ignácné, kereskedő neje Marosludas. Bosin Antal, vállalkozó Apica. Citron Salamon, magánzó Torbosló. Békefi Lajos, színész Arad. Dr. Terray Pál, egyetemi tanár Budapest. D. Motre J. Hadji, magánzó Bukarest.

Ajánlom a nagyérdemű közönségnek a legújabb és legdivatosabb bálí, eljegyzési és esketési meghívókat, értesítéseket, névjegyeket, továbbá mindennemű alkalmi és más nyomtatványokat nagyon diszes kiállításban. — Gyászkoszorúk szallagaira feliratok fekete, arany és ezüst nyomással vagy valódi érebetükkal, melyek a szallagról soha le nem hullnak — olcsó áron eszközöltetnek.

Levelezőlapalbumok.
Emlékkönyvek.

Mindennemű szükségeltető községi, közigazgatási, egyházi és ügyvédi nyomtatványok mind raktáron vannak. * * *

Ima- és énekkönyveket, úgy katolikusok mint reformátusok részére nagy választékban tartok. Továbbá mindennemű kép-, mese- és álmokönyvek, legújabb népdalok nagy raktáron. Mindennemű tankönyvek, tanszerek és naptárok dus választékban.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

Könyvkötészetemben minden fajta könyvek bekötését nagyon jutányos áron eszközölöm s azokat kívánatra ellátatom éresarkokkal, miáltal azok tisztelte tartósabbakká válnak. Bőrárukban nagy választék van raktáron, u. m.: pénzerszények dohány-, cigarettá-, szivar- és névjegy-tárcák. Fűsűk, bajuszkefék. Továbbá acél- és nikkell remontoar zsebórák, pisztolyok, revolverek, szemüvegek, hegedűhurok, evikerek, olvasók, borotvák

IF J. JANGSÓ MÓZES

gőzerőre berendezett könyvnyomdaja, könyvkötészete, papir-, írószer- és könyvkereskedés

KÉZDIVÁSÁRHELYT.

a „Jancsó“-fele gyógytar mellett.

A Székelyföld legnagyobb nyomtatványraktára.

Butorraktáromban mindigállandóan raktáron tartok szalon-, ebédlő- és hálószoba berendezéseket, vaságyakat, gyermekkoscsikat, ablak carnissokat, hajlított és

préselt ületű székeket, chiffonokat, mosdó-, éjjeli- és éjszekerényeket, ebédlő és heverő diványokat matracokat stb., stb., melyeket a jelenleg újonnan berendezett asztalos műhelyemben kitűnő száraz anyagból saját felügyeleteim alatt készíttetek s olcsó árak mellett bocsátok szíves rendelkezésre.